

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT BY USING
PROGRAMMED INSTRUCTION IN CIVICS FOR STUDENTS
OF PRATOMSUKSA 3

¹เพทาย บำรุงศิลป์, ²สมร ทวีบุญ และ ³เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม

¹Sirilak Khamhayat, ²Charoenwit Sompongdam and ³Mathayom Ruangsang

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand

¹patay.patayone@gmail.com

Received: September 14, 2023; **Revised:** November 20, 2023; **Accepted:** December 1, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2.) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3.) และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 2) บทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 6 เล่ม มีค่า IOC 1.00 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับอยู่ในระดับมากที่สุด สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test แบบ Dependent samples ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิ ภาพ 90.66/86.77 ตาม เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง หน้าที่พลเมือง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.44)

คำสำคัญ: บทเรียนสำเร็จรูป, หน้าที่พลเมือง

Abstract

The objectives of this research were 1.) to enhance the efficiency of the lesson plan to meet the benchmark at 80/80 by using ready-made lessons 2.) To compare the learning achievements of Prathomsuksa 3 students who learned using the ready-made lessons. between before and after school 3.) and study students' satisfaction. The sample is 30 students of Grade 3, Warin Wichachat Municipal School, semester 2, academic year 2022, a total of 30 students. The research instruments were: 1) 6 learning management plans, 2) 6 ready-made lessons with IOC 1.00, 3) Satisfaction questionnaire towards learning management was appropriate at the highest level. The statistics used were percentages and values: mean standard deviation (S.D.) and Dependent samples t-test. The results showed that. 1) The efficiency of the finished lesson Effective 90.66/86.77 according to the benchmark 80/80 2) Student achievement have higher learning achievement after learning than before learning statistically significant at the .01 level 3) Student satisfaction learned with ready-made lessons was at a high level.

Keywords: learning management using ready-made lessons, civics

บทนำ

การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้อง สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีที่ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติให้สามารถเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มี คุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 และโลกในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการ ทบทวน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 มาใช้เป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจน ยิ่งขึ้น และมุ่ง

พัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่ จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบน พื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนา คุณภาพชีวิต ให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน โดยให้ผู้เรียนมี ความรู้ และทักษะพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิต อย่างสงบสุข การจัดการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่พลเมือง ในระดับประถมศึกษามีความสำคัญเป็นอันมาก เนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่ จัดเตรียมเยาวชนของชาติ ให้เข้าใจในหน้าที่บทบาทของตนเอง และเข้าใจคุณค่า มีความสามารถ ในการพัฒนา ตนเองให้เป็นบุคคลในสังคมที่มีศักยภาพ อาจกล่าวได้ว่าเยาวชน ในวัยดังกล่าวเป็น วัยที่กำลัง เจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่และยังเป็นวัยที่กำลังก้าวสู่ ตลาดแรงงาน ของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาเรื่องหน้าที่พลเมืองในระดับนี้จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องให้ความรู้ ประสบการณ์ในการสอน ต่างๆ ในคาบเรียนให้นักเรียนจดจำ เข้าใจ เนื้อหามากขึ้น ซึ่งเพื่อให้เยาวชนเหล่านี้ได้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดำรงชีวิตใน สังคมไทยได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถประพฤติตน ได้อย่างเหมาะสมในการดำรงชีวิตประจำวัน ในการจัดการเรียนการสอน เรื่อง หน้าที่พลเมือง ประกอบด้วยเนื้อหา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วันสำคัญของไทย บุคคลสำคัญของท้องถิ่น ประชาธิปไตยในชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน การ เปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังนั้นครูควรจัด เนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เกี่ยวกับเรื่อง หน้าที่พลเมือง ที่เรียนกับสถานการณ์ในชีวิตจริง เลือกกิจกรรมอยู่ในความสนใจของผู้เรียน ใช้สื่อ ในการสอนหลายรูปแบบ และเลือกแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ทราบเป้าหมาย ของ กิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาลวารินชำราบ พบปัญหาเนื่องจากครูที่สำเร็จการศึกษาสาขาสังคม ศึกษาโดยตรงน้อย ประกอบกับมีการย้ายและเกษียณอายุราชการ ทำให้ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน โดยโรงเรียนมอบหมายครูที่สำเร็จ การศึกษาในสาขาวิชาอื่นทำการสอนแทน ทำให้ขาดความลุ่มลึกในเนื้อหา และการจัดการเรียนรู้ รายวิชาสังคมศึกษา เรื่องหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย วันสำคัญของไทย บุคคลสำคัญของท้องถิ่น ประชาธิปไตยในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความซับซ้อนและสาระการเรียนรู้มาก ไม่สัมพันธ์กับเวลาที่กำหนดไว้ในตารางเรียน เป็นเหตุให้ ต้องเร่งรีบทำการสอน ผู้เรียนต้องเร่งจดจำเนื้อหา จนมีความเบื่อหน่ายทำให้ไม่มีความสนใจ เท่าที่ควร ประกอบกับสื่อการจัดการเรียนรู้มีอย่างจำกัด รวมทั้งผู้สอนไม่สามารถจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควร เนื่องจากต้องรับผิดชอบงานอื่นที่ของโรงเรียน เป็นเหตุให้มีเวลาสอนไม่

เต็มที จากสภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยมี ค่าเฉลี่ยร้อยละ 66.34 ซึ่งอยู่ในระดับที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ (โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ, 2565)

บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมในการนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพราะบทเรียนสำเร็จรูปเปรียบเสมือนครูผู้สอน ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้า ทำกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยกำหนด เนื้อหา วัตถุประสงค์วิธีการตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดย แบ่ง เนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากแต่ละกรอบมี คำถาม และคำตอบเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง อาจกล่าวได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูป จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ทำกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเหมาะสม ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระไปสู่ผู้เรียนให้สมบูรณ์ได้เรียนเป็นขั้นตอนช่วยให้เกิดความสนใจ ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการแสวงหาความรู้และเป็นการสนองความแตกต่างในด้านความสามารถ ของบุคคลได้เป็นอย่างดี (ทีศนา แคมมณี, 2552)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามศักยภาพของนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในเรื่องอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ใน โรงเรียนเทศบาลวารินชำราบ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน จำนวน 6 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 210 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ รายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกหน่วยที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง หน้าที่พลเมือง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้ 1) เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย 2) เรื่อง วันสำคัญของไทย 3) เรื่อง บุคคลสำคัญของท้องถิ่น 4) เรื่อง ประชาธิปไตยในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน 5) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน และ 6) เรื่อง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) บทเรียนสำเร็จรูป 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test แบบ Dependent samples

ผลการวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลได้ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 90.66/86.77 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ค่าชี้แจงในการปฏิบัติกิจกรรม มีขั้นตอนชัดเจนเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เนื้อหา มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นที่เรียน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 90.66/86.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูปดังกล่าว มีขั้นตอนการสร้าง และหาคุณภาพที่เหมาะสม เริ่มจากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์หลักสูตรอย่างละเอียด การศึกษา วิธีการสร้างที่มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบและประเมินคุณภาพผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะ และข้อบกพร่อง โดยใช้การจัดการเรียนรู้บทเรียนสำเร็จรูปในการเรียนรู้ และมีกรนำบทเรียนสำเร็จรูปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งอย่างเป็นขั้นตอนที่เป็นระบบชัดเจน จึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณ หนองพร้าว (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดของเรา (บุรีรัมย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป มีประสิทธิภาพ 83.87/84.08 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดของ และงานวิจัยของ นวพรหมจันทร์ (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการค้นหาคำตอบได้ และสามารถเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ด้วยตนเอง พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 84.26/84.30 นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องมาจากบทเรียนสำเร็จรูปเป็นนวัตกรรม ที่ผู้สอนจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ในแต่ละสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละบทเรียน บทเรียนสำเร็จรูปมีส่วนประกอบที่หลากหลาย มีคำแนะนำการใช้ บทเรียนสำเร็จรูปสำหรับครู และนักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ แบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน กรอบการเรียนรู้ พร้อมทั้งคำถาม ที่เรียงลำดับจากง่ายไปยาก แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนและบรรณานุกรม ซึ่งทิศนา ขัมมณี (2552) ได้กล่าวว่า บทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง สื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์วิธีการ ตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยแบ่งเนื้อหา ออกเป็นส่วนย่อยๆ เรียกว่า กรอบ โดยลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากแต่ละกรอบมีคำถามและคำตอบเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพรหมจันทร์ วิเศษ (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรม การเรียนการสอน เรื่อง การประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า บทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูน

ประกอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 84.20/85.12 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ควบบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัย ของทองคุณ หนองพราว (2552) ใ้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจังหวัดของเรา (บุรีรัมย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียน สำเร็จรูป มีประสิทธิภาพ 83.87/84.08 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากบทเรียน สำเร็จรูปมีภาพประกอบที่สวยงาม มีความน่าสนใจและน่าอ่านในการจัดรูปแบบสาระ เนื้อหาแต่ละ เล่มใช้ภาษาที่เข้าใจได้ดีและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ สามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและค้นพบ คำตอบหรือทำกิจกรรมสำเร็จด้วยตนเองหรือกับเพื่อน เนื้อหาที่ใช้มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ ซึ่ง มจรุส สว่างบำรุง (2551) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจกับผลการเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติทำให้นักเรียน ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิด ความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นน้อยเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ต้อง คำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการส่งเสริม ความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของธมนวรรณ พรหมจันทร์ (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจ มีการค้นหาคำตอบได้และสามารถเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ด้วยตนเอง พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 84.26/84.30 นักเรียนมีความพึง พพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากและงานวิจัยของอาภาภรณ์ อินเสมียน (2551) ได้พัฒนาบทเรียน สำเร็จรูปประกอบการ์ตูนเรื่อง อริยสัจ 4 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า บทเรียนสำเร็จรูป ประกอบการ์ตูน เรื่อง อริยสัจ 4 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.66/89.40 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง หน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งบทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อสำหรับเรียนด้วยตนเอง อาจใช้สำหรับศึกษาเป็น รายบุคคลหรือรายกลุ่ม ซึ่งอาจพบว่ามีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ตามลักษณะของการนำไปใช้ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป แบบเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม โปรแกรมการสอน แบบเรียนด้วยตนเอง

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ดังนั้น บทเรียนสำเร็จรูปจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีการแบ่งเนื้อหาเป็นตอนย่อย ๆ เรียกว่า กรอบ (Frame) โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีคำถามให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาคำตอบ และมีคำเฉลยให้ทราบได้ทันที การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนดูได้จากการตอบคำถามที่กำหนดไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนได้เร็วหรือช้าตามความสามารถของตน คล้ายกับได้เรียนกับครูตัวต่อตัว สนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนไม่จำกัดเวลาและสถานที่ช่วยแบ่งเบาภาระครู ทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทิศนา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองคุณ หนองพร้าว. (2552). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดของเรา (บุรีรัมย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธมนวรรณ พรหมจันทร์. (2552). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลจันทร์ วิเศษ. (2552). *การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องการประหยัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2551). *จิตวิทยาทั่วไป*. กิตติการพิมพ์
- อาภาภรณ์ อินเสมียน. (2551). *การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบประกอบภาพการ์ตูนเรื่องอริยสัจ 4 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.